

**Lista tematów na ustny egzamin maturalny
z języka polskiego w 2011/2012 roku w ZSOiT w Białymstoku**

I. LITERATURA

1. Etos rycerski w literaturze. Przedstaw jego różne ujęcia, odwołując się do wybranych tekstów literackich.
2. Człowiek wobec Boga, życia i śmierci w literaturze staropolskiej. Omów na wybranych przykładach.
3. Moralistyka oświeceniowych bajek. Określ jej charakter, analizując wybrane utwory.
4. Różne nawiązania do motywu ars poetica. Przedstaw je , porównując wybrane utwory poetyckie różnych autorów.
5. Samotność bohatera romantycznego i człowieka współczesnego. Scharakteryzuj i porównaj je , odwołując się do wybranych utworów literackich romantyzmu i współczesności.
6. Wielość gatunkowa Biblii. Rozważ zagadnienie na podstawie wybranych tekstów Pisma Św.
7. Określ cechy kiczu literackiego na podstawie analizy wybranych utworów prozatorskich, należących do literatury współczesnej.
8. Obraz Rosji w polskiej literaturze okresu zaborów. Omów problem, odwołując się do wybranych utworów.
9. Różne sposoby pisania o przeżyciach wewnętrznych człowieka w prozie. Omów problem na przykładach utworów wybranych z literatury po 1939 r.
10. Relacje pomiędzy dworem a wsią ukazane w literaturze pozytywistycznej. Scharakteryzuj je, odwołując się do wybranych utworów epoki.
11. Obraz okupowanej Warszawy na podstawie wybranych tekstów z poezji i prozy powojennej.
12. Marzyciel, jako bohater literatury. Omów na trzech wybranych przykładach
13. Pycha, jako czynnik determinujący działania człowieka. Określ jej źródła i konsekwencje, analizując wybrane utwory dramatyczne.
14. Rozstanie bliskich sobie osób ukazane w literaturze. Przedstaw funkcjonowanie tego motywu w wybranych utworach różnych epok.
15. Elementy postawy epikurejskiej i stoickiej w dziełach twórców różnych epok. Zanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach z literatury polskiej.

16. Powroty do czasu i miejsc dzieciństwa. Przedstaw różnorodne sposoby ujęcia tego motywu w literaturze polskiej.
17. Motyw śmierci heroicznej. Omów temat na podstawie wybranych utworów.
18. Motyw labiryntu w literaturze. Przedstaw na wybranych przykładach.
19. Od kodeksu etyki lekarskiej do praktyki. Przedstaw literackie portrety lekarzy, odwołując się do wybranych utworów z różnych epok (np. S. Żeromski „Siłaczka”, „Ludzie bezdomni”, Z. Nałkowska „Profesor Spanner”, H. Krall „Zdążyć przed Panem Bogiem”).
20. Wpływ religii na życie bohaterów. Omów na przykładzie dzieł z różnych epok.
21. Od herosa do pantoflarza – różnorodne portrety mężczyzn w literaturze. Przedstaw temat na wybranych przykładach z różnych epok.
22. Topos teatru, jako ludzkiego życia. Scharakteryzuj motyw na wybranych przykładach literackich.
23. Bohater literacki zdeterminowany rzeczywistością obozową. Omów problem, interpretując stosowne utwory.
24. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw na wybranych przykładach.
25. Sarmata – warchoł czy patriota? Analiza porównawcza wybranych bohaterów literackich.
26. Romantyczna i pozytywistyczna koncepcja patriotyzmu. Przedstaw, analizując wybrane teksty kultury.
27. Eros i Tanatos - śladem miłości i śmierci w literaturze polskiej i powszechnej. Zanalizuj i oceń funkcje tych motywów w wybranych przykładach literackich.
28. Świat widziany oczyma dziecka w literaturze polskiej. Omów zagadnienie odwołując się do wybranych utworów.
29. Udowodnij indywidualność twórczą W. Szymborskiej, zestawiając jej utwory z dziełami innych współczesnych twórców.
30. Różne portrety zbiorowości w literaturze polskiej. Dokonaj porównania na podstawie analizy dzieł wybranych autorów.
31. Porównaj realizację haseł „pracy organicznej” i „pracy u podstaw” w literaturze polskiej II poł. XIX w. Omów zagadnienie na podstawie analizy wybranych utworów różnych twórców.
32. „Miłość cierpliwa jest, łaskawa jest...” (Biblia). Omów, które z literackich kreacji miłości

zgodne są z oczekiwaniami człowieka XXI wieku. Odwołaj się do analizy wybranych dzieł.

33. Piękno i brzydota w poezji polskiej. Omów na wybranych przykładach.

34. Cierpienie: przekleństwo czy błogosławieństwo? Omów temat na podstawie biografii oraz twórczości Jana Pawła II.

35. Przemiana wewnętrzna bohatera literackiego. Omów na wybranych przykładach.

36. Przedstaw i oceń wpływ kłamstwa na życie wybranych bohaterów literackich.

37. Odwołując się do wybranych przykładów literackich, przedstaw kariery polityczne i awanse społeczne w ujęciu pozytywnym i negatywnym.

38. Motyw tułacza i pielgrzyma w literaturze XIX wieku. Omów sposoby przedstawienia oraz jego znaczenie w wybranych utworach literackich.

39. Dramat niespełnienia ludzkich marzeń przedstawiony w literaturze. Określ jego przyczyny i konsekwencje, analizując wybrane utwory.

40. Święty i świętość w literaturze polskiej i powszechnej. Przedstaw problem na wybranych przykładach. Porównaj sposoby kreacji.

41. Codziennosc jako temat literatury. Porównaj sposób ujęcia motywu, odwołując się do twórczości pisarzy dwudziestolecia międzywojennego i współczesności.

42. Portret mieszczaŃina w literaturze polskiej i powszechnej. Porównaj sposoby kreacji bohatera.

43. Portret chłopa. Przedstaw jego różnorodność na podstawie utworów z wybranych epok.

44. Motyw exegi monumentum w twórczości Horacego jako źródło inspiracji w literaturze polskiej różnych epok. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów poetyckich.

45. Arkadia i jej obraz w literaturze różnych epok. Przedstaw funkcjonowanie motywu w oparciu o wybrane przykłady.

46. Zanalizuj problem ksenofobii i nietolerancji w literaturze polskiej XIX i XX wieku. Porównaj stanowiska twórców wybranych tekstów.

47. Porównaj różne ujęcia motywu "małej ojczyzny" w literaturze polskiej XIX i XX w. Odwołaj się do wybranych tekstów.

48. Motywy katastroficzne w literaturze polskiej. Omów temat na wybranych przykładach różnych epok.

49. Mroczna strona natury ludzkiej. Zanalizuj złożoność psychiki wybranych bohaterów literackich.

50. Obraz poety wyklętego. Omów temat, odwołując się do życia i twórczości Ch. Baudelaire'a, R. Wojaczka, E. Stachury

II. ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI

1. Polaków portret własny w literaturze i filmie. Przedstaw na wybranych przykładach.. Człowiek w obliczu zagrożenia. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów literackich i filmowych.

2. Literackie i malarskie wyobrażenia Marii i Chrystusa / innych postaci biblijnych /. Omów na wybranych przykładach.

3. Etos żołnierza w literaturze i w filmie. Omów na wybranych przykładach.

4. Obcy, inny, odmieniec w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.

5. Szkoła w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.

6. Motyw nocy w literaturze i w malarstwie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

7. Martyrologia Polaków w czasie II wojny światowej w literaturze i filmie. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

8. Totalitaryzm w literaturze, filmie i malarstwie. Przeanalizuj sposoby jego przedstawiania w wybranych tekstach kultury.

9. Symbol, alegoria i przypowieść – ich istota i funkcjonowanie w literaturze i sztuce. Wykaż w oparciu o wybrane przykłady.

10. Funkcje motywów tatrzańskich w literaturze i malarstwie Młodej Polski. Określ je, analizując wybrane dzieła kultury.

11. Odwołując się do wybranej powieści i jej filmowej adaptacji, porównaj funkcje krajobrazu ojczystego przedstawionego w literaturze i filmie.

12. Różnorodne odczytania dramatu młodopolskiego w jego scenicznych realizacjach. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.

13. Różne sposoby ukazywania piękna ludzkiego ciała. Omów problem, odwołując się do literatury i sztuki współczesnej.

14. Wizja końca świata w literaturze i malarstwie XX wieku. Określ ich istotę i funkcje, odwołując się do wybranych dzieł.

15. Symboliczne znaczenie barw w utworze literackim i dziele malarskim. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury Młodej Polski.

16. Architektura gotycka, jako źródło inspiracji. Zinterpretuj na wybranych przykładach.

17. Kino i literatura w poszukiwaniu odpowiedzi na pytania egzystencjalne i metafizyczne. Omów problem, analizując celowo wybrane przykłady.

18. Żyd, jako bohater literatury i sztuki. Omów na wybranych przykładach.

19. Porównaj literacką i malarską wizję wsi zaprezentowaną w „Chłopach” W. Reymonta i obrazach J. Chełmońskiego.

20. Motyw wiosny i sposoby jego ujmowania w literaturze, malarstwie i muzyce. Omów, odnosząc się do wybranych dzieł.

21. Bohater historyczny w wybranych powieściach H. Sienkiewicza i adaptacjach jego dzieł. Literackie i filmowe wyobrażenie postaci skonfrontuj z prawdą historyczną.

22. Różne kreacje fantastycznych światów w utworach literackich i ich adaptacjach filmowych. Rozważ problem na wybranych przykładach

23. Ekspresjonizm, jako krzyk duszy. Omów różne sposoby wyrażania uczuć w literaturze i malarstwie.

24. Bohaterowie biblijni w literaturze i sztuce różnych epok. Omów na wybranych przykładach.

25. Symbol, alegoria i przypowieść ich istota i funkcjonowanie w literaturze i sztuce. Wykaż w oparciu o wybrane przykłady.

26. Zjawy, duchy, sny i wizje w literaturze i sztuce różnych epok. Dokonaj analizy porównawczej tych motywów.

27. Obraz powstania warszawskiego w literaturze, filmie i muzyce. Przedstaw na wybranych przykładach.

28. Sport w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie w oparciu o wybrane przykłady z różnych dziedzin sztuki.

29. Jest taki czas i są takie miejsca, w których człowiek czuje się szczęśliwy. Odwołując się do znanych ci dzieł literackich i filmowych, scharakteryzuj miejsca, o których mowa w temacie.

30. Motyw maryjny w literaturze i malarstwie różnych epok. Przeanalizuj i omów jego funkcjonowanie na wybranych przykładach różnych epok.

31. Fascynacja brzydotą w literaturze i malarstwie XIX i XX wieku. Przedstaw problem, analizując wybrane teksty kultury.

32. Romantyczna i pozytywistyczna koncepcja patriotyzmu. Przedstaw, analizując wybrane teksty kultury.
33. Kicz w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Zanalizuj temat na przykładach współczesnych.
34. Los jednostki wybitnej. Zanalizuj zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
35. Omów sposób wykorzystania motywów średniowiecznych w wybranych tekstach kultury różnych epok.
36. Zanalizuj funkcje elementów komediowych w literaturze i filmie współczesnym.
37. Tematyka funeralna w literaturze i muzyce. Dokonaj analizy wybranych dzieł..
38. Humor w literaturze i sztuce. Omów i porównaj środki wyrazu i ich funkcje wykorzystywane przez twórców dramatu, kabaretu i karykatury.
39. Na podstawie wybranych dzieł omów sposoby mówienia o przemijaniu w poezji i malarstwie.
40. Literackie i malarskie sposoby portretowania Sarmaty. Analiza porównawcza dzieł.
41. Dramatyczne wydarzenia historyczne w dziejach narodu polskiego. Omów, analizując wybrane przykłady dzieł literackich i malarskich.
42. Sposoby wyrażania ekspresji w literaturze i dziełach innych dziedzin sztuki. Analiza wybranych dzieł.
43. Literacka i filmowa wizja PRL - analiza i interpretacja wybranych dzieł kultury.
44. Ideał urody kobiecej w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.
45. System totalitarny w literaturze i filmie. Porównaj wykorzystane środki wyrazu.
46. Antysemityzm i holocaust w literaturze i filmie. Przedstaw na wybranych przykładach.
47. Przedstaw funkcjonowanie motywów maryjnych w literaturze i sztuce na przykładach wybranych dzieł.
48. Przedstaw motyw „dance macabre” w literaturze i sztuce wybranych epok.
49. Na przykładzie wybranych adaptacji (teatralnej i filmowej) „Wesela” Stanisława Wyspiańskiego omów różne odczytania idei utworu.
50. Jak powiedzieć kocham? Zbadaj, w jaki sposób zakochani wyrażali swoje uczucia. Omów temat na wybranych przykładach z literatury i filmu

III. JĘZYK

1. Scharakteryzuj język wybranego bohatera z utworów Henryka Sienkiewicza.

2. Cechy języka wybranej subkultury. Przedstaw zagadnienie w oparciu o zebrany materiał językowy.
3. Istota i funkcje gry słów w tekstach lirycznych. Omów zagadnienie odwołując się do twórczości wybranej grupy poetyckiej okresu dwudziestolecia międzywojennego.
4. Język, jako źródło wiedzy o życiu minionych pokoleń. Przedstaw zagadnienie, analizując warstwę językową wybranych utworów pamiętnikarskich z okresu baroku.
5. Język Internetu. Przedstaw jego charakterystyczne cechy na przykładzie wypowiedzi z wybranych list dyskusyjnych.
6. Język literatury fantastycznonaukowej. Omów jego specyfikę, odwołując się do wybranych opowiadań z literatury współczesnej.
7. Charakterystyka języka relacji sportowych. Przedstaw zagadnienie na podstawie zgromadzonego materiału.
8. Zapożyczenia i ich rola we współczesnej polszczyźnie. Dokonaj analizy porównawczej zgromadzonego materiału.
9. Omów pochodzenie nazwisk mieszkańców Twojej miejscowości. Zanalizuj przykłady pod względem etymologii i budowy słowotwórczej.
10. Współczesne zapożyczenia angielskie. Omów sposoby adaptacji anglicyzmów i ustosunkuj się do zasadności ich wprowadzenia do polszczyzny.
11. Zdefiniuj poetykę sloganu, odwołując się do wybranych haseł reklamowych i politycznych.
12. Analiza językowa i kulturowa przysłów polskich. Omów na przykładzie przysłów o określonej tematyce.
13. Język, jako instrument walki o władzę. Zanalizuj pod tym kątem wybrane materiały wyborcze.
14. Język nazw sklepów, lokali gastronomicznych w Twoim regionie. Zbierz materiał, określ tendencje występujące w tej dziedzinie nazewnictwa.
15. Neologizmy artystyczne. Omów ich strukturę i funkcję na wybranych utworach literackich.
16. Sztuka przemawiania w wybranych tekstach literackich różnych epok. Zanalizuj elementy retoryczne wykorzystane w wybranych utworach.
17. Omów różnorodność języka narracji na przykładzie utworów literackich różnych epok.
18. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach.
19. Tak mówią bohaterowie literaccy i filmowi. Charakterystyka języka wybranych postaci.

20. Typy i rodzaje związków frazeologicznych. Funkcjonowanie frazeologizmów w wybranych tekstach literackich.
21. Analizując wybrane przykłady, omów funkcje stylizacji biblijnej w utworze literackim.
22. Język współczesnej reklamy. Scharakteryzuj na wybranych przykładach.
23. Język erotyki. Omów różne sposoby mówienia o miłości w utworach różnych epok. Sztuka pisania listów. Na wybranych przykładach scharakteryzuj język sztuki epistolarnej.
24. Gwara podhalańska w tradycji literackiej i współczesnej kulturze. Omów jej funkcjonowanie w wybranych dziełach literackich.
25. Rola autorytetu językowego w kształtowaniu norm i poprawności językowej. Wykaż, jak, kto i w jaki sposób może pełnić rolę autorytetu językowego i wpływać na kształt polszczyzny.
26. Wykaż wpływ kultury masowej na kształt współczesnej polszczyzny.
27. Analiza kulturowa i językowa przysłów polskich. Swoje rozważania ogranicz do przysłów o określonej tematyce.
28. Język środowiska uczniowskiego tworem oryginalnym, ale niepokojącym. Omów zagadnienie na wybranych przykładach. {np. prasa młodzieżowa, powieści młodzieżowe, itp.
29. O sztuce przemawiania. Przedstaw zagadnienie na przykładzie wybranych tekstów literackich – renesans, barok, oświecenie.
30. Funkcja magiczna języka i jej przejawy w różnego typu wypowiedziach. Omów problem, wykorzystując przykłady.
31. Style użytkowe współczesnej polszczyzny. Dokonaj charakterystyki na podstawie wybranych tekstów (np. pisma urzędowe, utwory literackie itp.)
32. Żywotność gwar środowiskowych w języku ogólnopolskim. Omów zagadnienie na wybranych przykładach..
33. Obraz polskiej rzeczywistości w poezji śpiewanej. Zanalizuj temat na wybranych przykładach.
34. Omów pochodzenie nazw miejscowych twojego regionu.
35. Język miłości w środowisku Twoich rówieśników. Zanalizuj, biorąc pod uwagę piosenki, listy z czasopism, filmy, własne badania.
36. Język groteski, jako wyzwanie wobec tradycji. Zanalizuj i porównaj język wybranych utworów Witkacego i Gombrowicza, zwracając uwagę na zjawisko gry z konwencjami językowymi i literackimi.
37. Wpływ mediów na nasz język potoczny. Omów problem, dokonując analizy zgromadzonego materiału.
38. O sztuce przemawiania na podstawie wybranych tekstów literackich - renesans, barok, oświecenie.

39. Zapożyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
40. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Zanalizuj przykłady ze współczesnej polszczyzny.
41. Dokonując analizy języka piosenek jednego z wykonawców (zespołów) muzyki współczesnej, wyjaśnij zasadność doboru środków wyrazu.
42. Na wybranych przykładach z liryki wykaż bogactwo polskich środków artystycznych.
43. Język reklamy na przykładzie wybranej dziedziny (np. reklamy usług bankowych, używek, produktów przeznaczonych dla dzieci, itp.).
44. Pochodzenie nazw miejscowych na Dolnym Śląsku – historia Śląska zatrzymana w języku.
45. Dlaczego niektóre wyrazy stają się modne? Przeanalizuj zagadnienie na podstawie wybranych przykładów ze współczesnej polszczyzny.
46. Stefan Żeromski w „Dziennikach” nazwał otaczającą nas przyrodę „wielką księgą piękności”. Na przykładach prozy i poezji porównaj środki językowe stosowane w opisach przyrody i omów cele wprowadzania tych opisów do literatury.
47. Elementy retoryczne w języku współczesnej reklamy. Na wybranych przykładach omów ich funkcje.
48. Zapożyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim, odwołując się do konkretnych przykładów.
49. Oceń poprawność językową wybranych tekstów prasowych. Scharakteryzuj kryteria, którymi się posłużyłeś.
50. Specyfika języka bohaterów literatury science-fiction. Omów na przykładach wybranych utworów.